

TESTUA

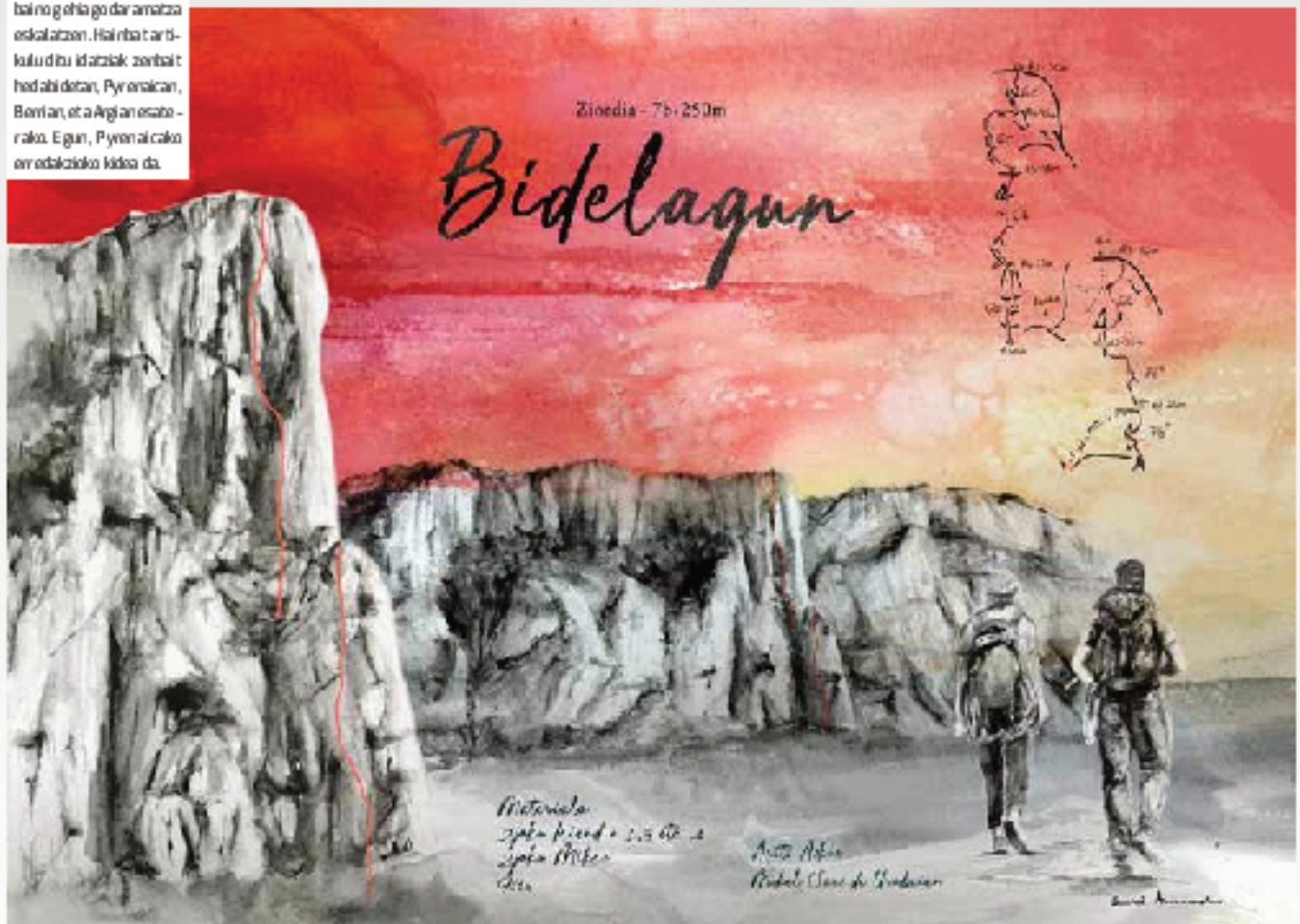

Iñaki González Lobera
(Fotoa: B. R.)

Biologiari izentzitu eta irakaslea. Kiroi eskalatzaila amorratu; 25 urte baino gehiago darabizta eskalatzen. Hainbat arbulu ditu idatzirik zenbait herrialdetan, Pirineoan, Berrian eta Anglan esaterako. Egun, Pirineoako erredakzioa kidea da.

“HARRI, ORRI, ARKATZ” HISTORIA, TRESNA ETA ARTEA

Eskaladako krokiak betidanik izan dira ezinbestekoak eskalatzailleen artean. Informazioa emateaz gain, eskaladaren historia transmitzeko ezinbesteko lagun izan dira, askotan gainera benetako artelan bilakatuz.

Ei Azumendi

Ulertezina izango litzateke eskaladaren historia eskaladako krokiak gabe. Askotan eskalatzailleei eskaintzen dieten informazioa: bidea zabaldu zutenek nola egin zuten deskribatzeaz gain, bidea errepikatzea nahi izanez gero horman aurkituko dutena erakusten diete.

Baina, krokiak hori baino gehiago dira. Errepresentazio subjektiboak izaki, sarri, benetako artelan ikusgarriak izaten dira, kokaturik dauden mendiak edo erakusten dituzten harizkaitzeko lerrak nola. Ei Azumendik, Rafa Elorzak eta Juancar Sarzek biak ala biak maite dituzte: mendia eta artea. Jada, hainbat kroki dituzte eginak, eta artelan horiek Pirinea edo Errimaia aldirietan argitaratu izan dira, beste batzuen artean.

Donostiako Club Vasco de Camping taldeko hirukoteak eskaladako krokiaren inguruko proiektu batean daude murgildurik, hainbat lan bildu eta zenbait erakusketari antolatu dituztelarik.

Proiektuan, badinudi, gainera, krokiaren inguruko pasio horrek jarraitzea izango duela; antolatzen dituzten erakusketetz gain, lan hori guztia beste formatu batean ere gauzatuko dute: liburu batean bilduko dute eginiko lan guztia. Aurrerantz, mendizaleen artean ezinbestekoa izango den liburuz gozatzeko parada izango dugu.

Hirukotearekin izan gara, proiektuaren inguruko xehetasunen berri izateko asmoz:

Ekerratik eskuinera: Rafa Borza, El Azumendi eta Juancar Sanz

Noiztik duzue krokisak egiteko zaletasuna?

Gure artean, denbora gehien daramana Juancar Sanz da. Aldizkari honetan, Pyrenaican, jasota daude lau ogeigarren hamarkadan berak egindako hainbat krokis, urte asko dira, beraz. Elik margolari profesional moduan ibilbide luzea du, eta zehazki krokisak egiten 2010ean hasi zen, lagun eskalatzailerentzat. Rafak, 2019an egin zituen bere aurreneko krokisak, lagunekin zabaldutako bideak irudikatzeko, gustuko afizioak batuz, marrazkilaritza eta eskalada.

Nola sortu zen Harri, orri, arkatz proiektua?

2018an "Al otro lado de la cuerda" filma estreinatu zenean, Vasco de Camping Elkartearen pelikulan azaltzen diren Eliren marrazkien erakusketa antolatu genuen, eta horien artean krokis artistiko batzuk zeuden. Erakusketaren aurkezpen egunean berriketan hasi, eta, krokisei buruz ari ginela sortu zen proiektuaren hasia. 2020an, berriro ere Vasco de Campingen aretoan, "Harri, Orri, Arkatz" erakusketaren aurreneko bertsioa antolatu genuen, Frantziako eta Espainiako zenbait egilerekin. Ondoren, Madrilen, Paun eta Jakan egin genuen erakusketa. Guztietan harrera oso ona izan zen, eta ordurako jabetzen hasiak geunden proiektua are eta ikusgarriagoa egin zitekeela. Azkenik, Mendifilme ko arduradunekin hitz egin genuen, proiektuari dimentsio handiagoa emanaz, liburua berraz.

Nolako harrera izan du proiektuak?

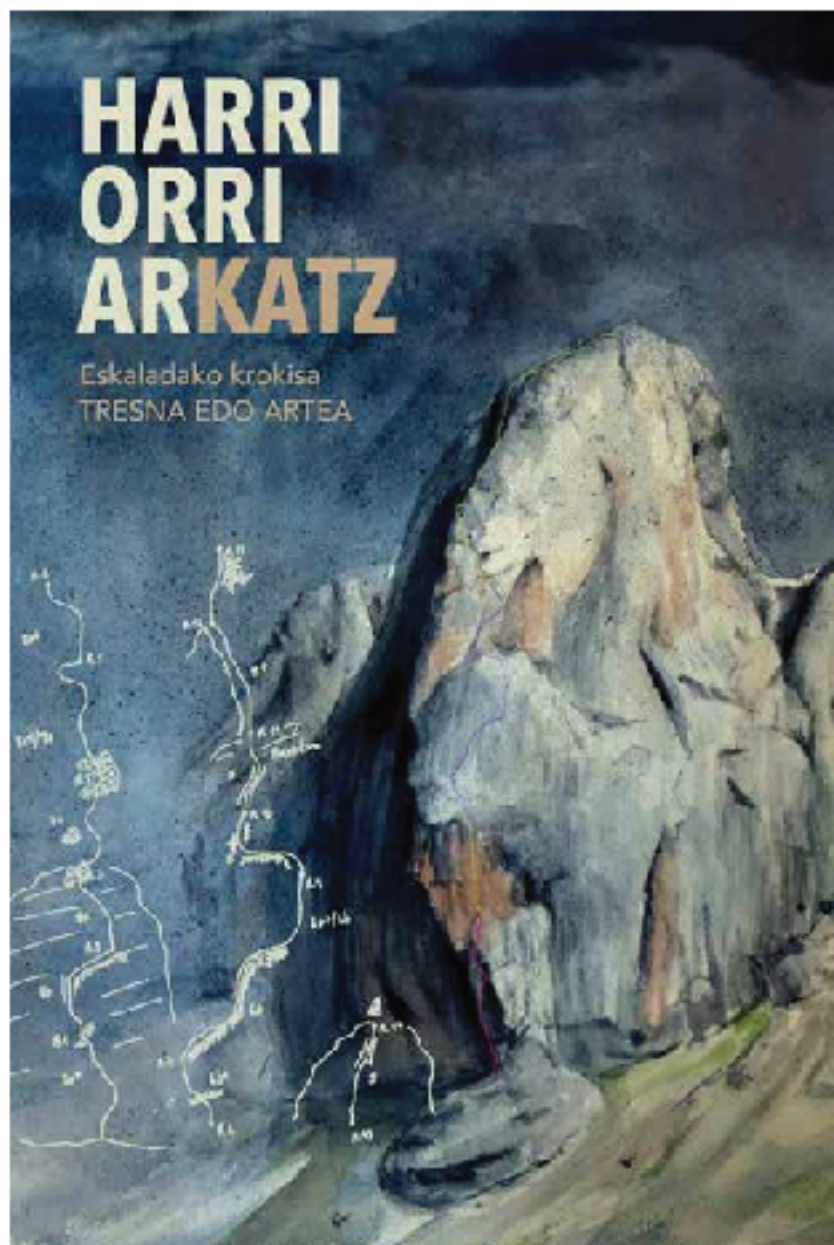
Izugarría izan da! Askotan, norberak proiektu batetan sinetsita ez danahikoa izaten. Ezagunei laguntza eske hasi ginenean harrututa geratu ginen, guztiak baikor eta laguntzarako prest azaldu ziren. Ez hori bakarrik, libururako finantzaketa kolektiboa edo crowdfundinga antolatu dugunean, erantzuna izugarria izan da, gure aurreikuspen baikorenak erabat gaindituz.

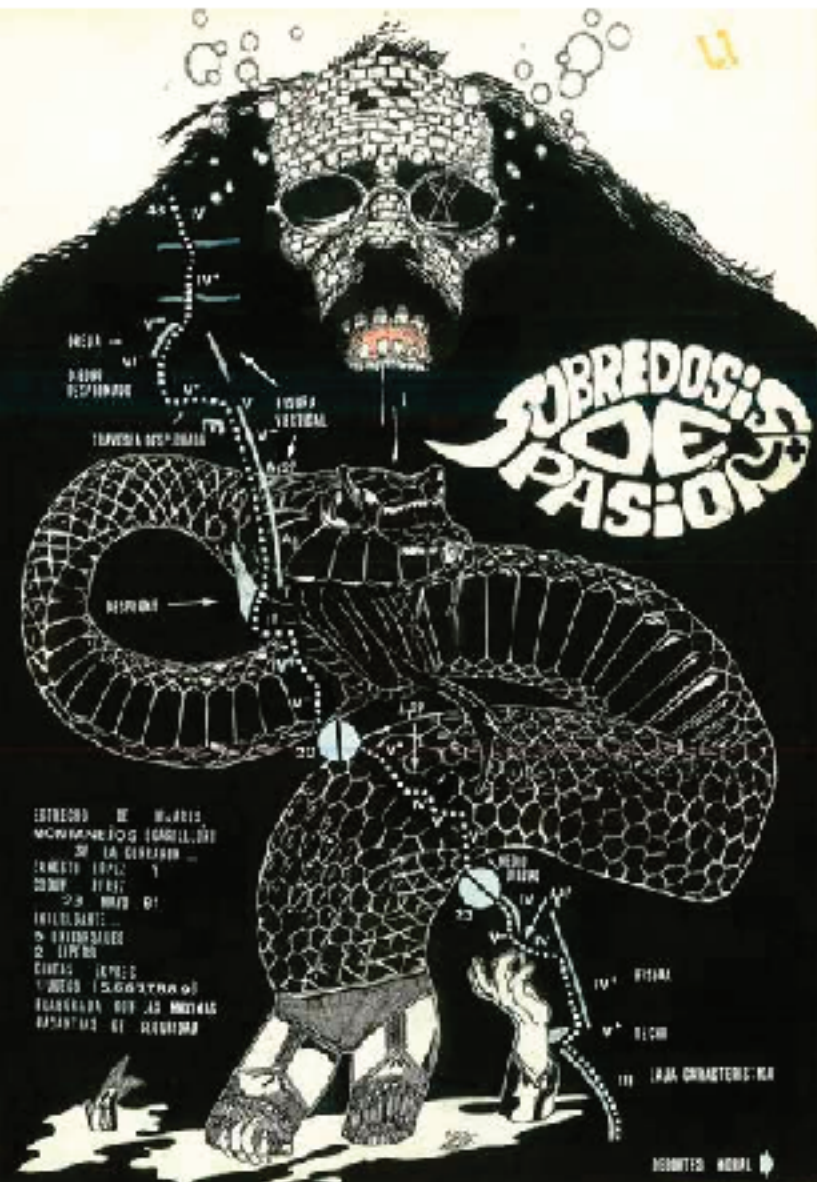
Proiektuan nazioarteko hainbat mendizaleen kolaborazio eta laguntza izan duzue. Kontatu iezaguzue pixkhat bat nola izan den prozesua.

Batekik proiektua bera ineresgarria dela erakutsi digu jendearen erantzunak, jarrera eskuzabala eskainiz, ez bakarrik

beraien lanak utziz, baita aholkuak emanaz edo norik lagun zezakeen berri emanaz ere. "Sare soziala" kontzeptuaren esanahia argi geratu zaigu: azkenean, eskalatzaileren mundua sare bat da, eta lotura horien bitartez munduaren alde batetik bestera joan etorría egites ez da hain zaila.

Lan handia egin dugu "Exproquois" proiektuan, eta jotako ate guztiak zabaldu dizkigute. Hori oso motibagarria izan da lanean aritzeko. Izan propioak aipatzekotan, Armand Ballart, Óscar Masó, Christian Ravier edo Chema Agustín aipatu behar ditugu gertuenetakoen artean, eta nazioartean Elio Oriandi, Clay Wadman, Jeremy Collins edo Rhiannon Klee, guztiekin oso harreman aberasgarria izan dugu. Azkeneko biak gurekin izango dira Bilbon Mendifilmen. Norbait azpimarratzekotan, Rolo Garibotti izan da hurbilen izan duguna, berea izango da prologoa, eta Patagoniako informazioa

Ernesto López

emateaz gain, Yosemiteko eskalatzailerekin harr emanetan jarri gaitu. Horren ondorioz, Yosemiteko Climbing Museumeak erakusketa bat egiteko eskatu digu, krokis historiko batzuk eskaintzeaz gain. Armand Ballarten kasua ere berezia da, marrazkilarik askoren berri eman digu, eta gainera, Montserrateko atala berak idatzi du.

Aurki, proiektuari buruzko liburua ere argitaratuko duzue. Kontatuko zenigukete apur bat zer eduki izango dituen?

Liburuak, erakusketak ez bezala, bi atal ditu. Bata kontzeptuala, non krokisen hastapenez eta eboluzioaz aritzen baikara. Krokis erabilgarriez gain, artelan moduan balorea dutenak agertzen dira, teknologia berriekin amaituz. Bigarren atala geografian oinarritua da, Euskal Herriko krokisak, Espainiakoak ondoren eta mundukoak amaitzeko: Alpeak, Patagonia, Himalaia...

Liburuan, protagonismoa irudiek dute: 300 irudibaino gehiago testu labur batekin apaingurik, testuinguruaz azaltzeko. Begiratzekeo liburu bat da, irakurtzeko baino gehiago.

Egun, teknologia berrien eragina ukaezina da. Testuinguru honetan, krokisak egiteko joera zaharkitzen ari dela esango zenukete?

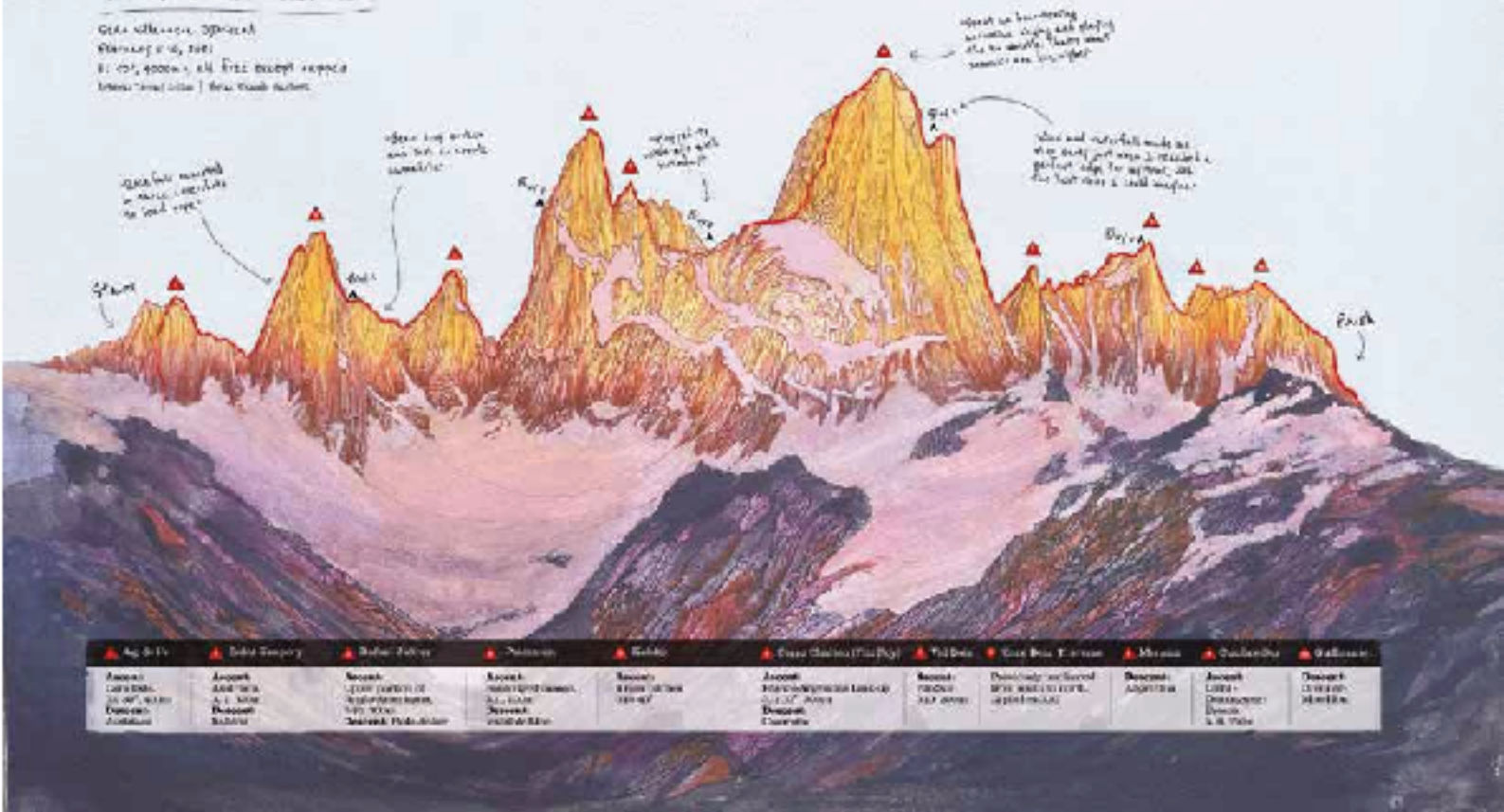
Ez dugu uste. Teknologia berriak bitartekoak besterik ez dira, egiesari baliabideak eskaintzen dizkiete bakarrik. Gizakien sormenaren iturria geldieztina da. Arkatz soil batekin edo ordenagailuarekin marraztutako krokisak, askotan argazki bat baino adierazgarriagoak izan daitezke. Krokis artistiko klasikoak egiterakoan, teknologia berriekin lana erraztu egin dezakete, eta gainera, egun bizitzen ari garen estetika vintagearen eraginez, baliteke betiko moduan egindako krokisak modan jartzea.

XX. mendearen hasierako hainbat eskalada bideen marrazkizkoek daukaten xarma berezia norik ukatu? Altxor bihurtu dira esaterako, Alemaniako Palatinatuaren eskualdean jasotako krokis zaharrak, edo Madrilgo Joaquín Leguina liburutegian gordeta dauden Peñalararen liburuak, marrazki ederrez beteak, garai hartan Galayos edo Gredosen egindako eskaladen berri jasotzen dutenak...

THE MOONJACK TRAVERSE

Great collection of sketches of
 mountains in the
 Pyrenees, 1850s. All first except perhaps
 the highest (left) from the south.

Jeremy Collins

Horrelako proiektua garatzeko baliabideak lortzea ez da eraza: giza baliabideak, baliabide ekonomikoak, erakusketak egiteko lekuak... Zaila egin zaizue?

Lan handia izan da, baina ondo antolatuta gara. Taldean lan egiteak bakoitzak dituen trebeziak aprobetxatzeko aukera ematen du. Batetik, Vasco de Camping Elkartearen eta Mendifilmen sostengu ekonomikoa eta logistikoa ezinbestekoa izan da, baita Gipuzkoako eta Euskadiko Mendi Federazioen ekarpena ere. Horietaz gain, eskerrak eman nahi dizkiegu Temuari, Montfalcó aterpeari, The Factory Boulderrri, Peñalara menditaldeari, Andoni Ormazabalari (Ekin fisioterapia zentroa) eta Jakako La casa de la Montañari. Liburua argitaratu aurretik erosi duten 500 pertsoneri ere eskerrak eman nahi dizkiegu, haiei guztiei esker izango baita posible Expocroquis proiektua gauzatzea. Aipatu beharra dugu Mendifilmeko arduradunefesker, Bizkaiko Foru Aldundiaren eta Bilboko Udalaren babesa jasotzea lortu dugula, eta BBK Mendifilm Bilbao 2023 jaialdian kroki guzti hauen bilduma ikusteko aukera paregabea izango dugula, Bilboko Berreginen Museoko Aztarnategian, leku berezi bezain ikusgarrian.

Galdetu ez dizuedan zerbait aipatzerik nahi?

Azken gauzatxo bat aipatu nahiko genuke: Pyrenaica eta antzeko hedabideak ezinbestekoak izan direla hau guztia egin ahal izateko, esaterako, Alpine Journal, Alpinist, edo Peñalara aldizkariak, bestak beste. Euskal mendizale guztionan den aldizkari honen digitalizazio lana eskertu nahi dugu. Horrelako lan batean murgilduta zaudenean jabetzen zara

zein garrantzitsua den gauzak dokumentatzea, historia gordetzea. Eskerrak asko, beraz, zuei ere! Eta animo oraintxe bertan EMFaren baimen dokumentu historikoen digitalizazio lanetan ari direnei ere!

Azaroan bertan, BBK Mendi Film Bilbao Bizkaia jaialdian izango da hurrengo erakusketaz gozatzeko aukera, azaroaren 24an hasi eta urtarrileko bigarren astera arte: **Harrirori**, arkatz, krokiaren inguruan sekula egin den egindako lanik mardulena.

Palatratu alamaniarren mendiliburua

